

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Varkenshouderij Sebava BV te Kapel-Avezaath

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 oktober 2019 / projectnummer: 3363

1 Advies over het MER in het kort

Sebava BV wil een varkenshouderij aan de Burensewal 3 te Kapel-Avezaath herbouwen. Het eerdere bedrijf op deze locatie is in 2017 door brand verloren gegaan. Op dezelfde plek worden nieuwe stallen gebouwd waarin op twee bouwlagen varkens gehouden worden. In de nieuwe situatie biedt het bedrijf ruimte aan maximaal 25.668 varkens (4.980 fokzeugen, 19.602 gespeende biggen, 1.080 opfokzeugen en 6 dekberen).¹ Voor het besluit over de benodigde omgevingsvergunning is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De Omgevingsdienst Regio Nijmegen heeft de Commissie namens de Provincie Gelderland gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

Het MER laat zien dat de nieuwe opzet en inrichting van het bedrijf leidt tot minder uitstoot van geur en ammoniak dan het oorspronkelijke bedrijf dat tot 2017 aanwezig was. Op enkele locaties in de omgeving is nog wel sprake van overschrijding van geurnormen. Het rapport geeft een beschrijving van maatregelen die in de nieuwe situatie genomen kunnen worden ten behoeve van brandveiligheid. Door het toepassen van brandcompartimenten in de stallen wordt gezorgd dat brand minder snel kan overslaan van het ene dierenverblijf naar het andere.

Wat is het advies van de Commissie?

De politieke en maatschappelijke belangstelling voor intensieve veehouderij en dierenwelzijn in het algemeen en dit bedrijf in het bijzonder is groot, onder andere vanwege de brand in 2017.² Dit maakt de toegankelijkheid van de informatie, voor besluitvormers en omwonenden, extra belangrijk. Een MER kan een belangrijke functie vervullen in de communicatie met de omgeving en het verkrijgen van draagvlak voor een project.

Het MER is erg uitgebreid en voorzien van een grote hoeveelheid bijlagen. Niet alle informatie in het MER is relevant voor het te nemen besluit. Het MER bevat storende fouten, veel technische termen en jargon en weinig verhelderende tabellen, tekeningen of illustraties. Daardoor is het, zeker voor niet-ingevoerde lezers, moeilijk om een goed beeld te krijgen van de kenmerken van het project, de effecten daarvan en de mogelijke maatregelen om deze effecten te beperken.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen. Zij acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de omgevingsvergunning. Het gaat om de volgende punten:

- De samenvatting van het MER is weinig publieksvriendelijk en bevat niet alle relevante informatie voor de besluitvormers en omwonenden.
- Het MER (en de bijlagen) maken de werking van het ventilatiesysteem niet goed duidelijk. Daardoor is nog onvoldoende onderbouwd of de hoge ventilatiesnelheid, die vooral nodig is om de uitstoot van geur te beperken, werkelijk wordt gehaald.

¹ In de oorspronkelijke situatie, dat wil zeggen op het moment van de brand in 2017, bestond het bedrijf uit 19.147 varkens (2.022 zeugen, 7.600 gespeende biggen, 5 dekberen en 9.520 vleesvarkens)

² Dit blijkt onder andere uit het grote aantal zienswijzen en berichten in de media.

- Uit de bijlagen bij het MER wordt niet duidelijk hoe de zogenaamde 50/50-regeling³ uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is toegepast. Daardoor is niet goed onderbouwd of de uitgevoerde berekeningen juist zijn uitgevoerd.
- Uit het MER is niet duidelijk of een geurbeheersplan zal worden opgesteld. Dit is van belang voor (het beperken van) eventuele toekomstige geurhinder of -klachten.
- De conclusie over de effecten op de luchtkwaliteit (fijn stof) is onjuist.

De Commissie adviseert deze informatie aan te vullen en pas daarna een besluit te nemen over de omgevingsvergunning. De initiatiefnemer heeft laten weten de gevraagde aanvullende informatie te zullen verwerken in een nieuwe versie van het MER.

In het licht van de ontwikkelingen rond stikstofdepositie en de 'PAS-uitspraak' acht de Commissie verder het volgende van belang voor de besluitvorming. Enerzijds blijkt uit het MER dat de uitstoot van ammoniak afneemt ten opzichte van de vergunde situatie en de situatie van voor de brand van 2017. Anderzijds is er ten opzichte van de feitelijke situatie wel sprake van een toename van de uitstoot. Op dit moment zijn de consequenties van de PAS-uitspraak voor de toestemmingsverlening van projecten en plannen nog niet duidelijk. De Commissie adviseert de ontwikkelingen daarin nauwlettend te volgen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Figuur 1: Situatieschets (bron: MER, pagina 81)

³ Dit houdt in dat een wijziging in het dieraantal plaatsvindt in een overbelaste geursituatie, onder de voorwaarde dat de overschrijding van geurnormen met minstens de helft wordt teruggebracht.

Achtergrond

Voor de herbouw van de varkenshouderij wordt door initiatiefnemer Sebava BV een omgevingsvergunning aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. Voor de besluitvorming moet op grond van het Besluit milieueffectrapportage (categorie C14) een project-m.e.r.-procedure worden doorlopen. Namens de provincie vervult de Omgevingsdienst Regio Nijmegen de rol van het bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de provincie Gelderland – besluit over de omgevingsvergunning voor de varkenshouderij. De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3363](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de Provincie Gelderland.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Toegankelijkheid van informatie

In haar advies voor reikwijdte en detailniveau voor het MER heeft de Commissie speciale aandacht gevraagd voor de leesbaarheid en toegankelijkheid van het MER, mede gezien de politieke en maatschappelijke belangstelling voor (intensieve) veehouderij, dierenwelzijn en brandveiligheid in het algemeen en voor dit initiatief in het bijzonder.

Het MER bevat enkele onduidelijkheden en storende fouten, waardoor het lastig is om de relevante en de juiste informatie uit het MER te halen. Hieronder enkele voorbeelden hiervan:

- **Onduidelijkheid over de voorkeursvariant.** In de samenvatting is aangegeven dat variant 1 de voorkeursvariant is, volgens de conclusies in het MER is het variant 2.
- **Veel overbodige tekst over alternatieven en varianten.** In § 1.4.6 is de keuze voor de te onderzoeken alternatieven en varianten toegelicht. Deze paragraaf gaat uitgebreid in op systemen met verschillende reductiepercentages voor geur, ammoniak en fijnstof, maar geeft voor elk van de te onderzoeken varianten exact dezelfde reductiepercentages. Veel informatie uit deze paragraaf is bovendien achterhaald. Zo wordt verwezen naar oude Regelingen geurhinder en veehouderij. Dit leidt tot verwarring.
- **Feitelijke en vergunde situatie door elkaar gebruikt.** In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de bestaande situatie, die als referentie dient voor het beoordelen van milieueffecten. Zoals onder andere in de inleiding van hoofdstuk 4 en in § 4.5 en § 4.6.3 aangegeven, bestaat de feitelijke situatie op de locatie uit de gesloopte stallen, na de brand. In deze situatie

vinden geen activiteiten plaats en zijn er dus ook geen milieueffecten. In § 4.1 wordt de situatie vóór de brand als feitelijke situatie benoemd. Dit is echter de vergunde situatie, waarin wél activiteiten plaatsvonden en milieueffecten optraden. Voor de vergelijking van de alternatieven wordt de vergunde situatie formeel als referentie beschouwd, maar voor de omgeving is ook relevant om te weten hoe de feitelijke situatie verandert.

- **Recente inzichten stalbranden meegenomen?** In de paragraaf ‘externe veiligheid en calamiteiten’ wordt gesproken over maatregelen ten behoeve van brandveiligheid (p. 133–136). Hierin wordt verwezen naar het Actieplan stalbranden 2012–2016 en de evaluatie daarvan uit 2017, maar niet naar de brief van de Minister van LNV over stalbranden (14 januari 2019) en het Actieplan brandveilige veestallen 2018–2022. Daardoor is onduidelijk of de meest recente inzichten op dit gebied zijn meegenomen.⁴ Bovendien is niet duidelijk welke maatregelen daadwerkelijk genomen worden en waar het overleg met de brandweer toe heeft geleid.
- **Duidelijke kaartjes van de huidige en de toekomstige situatie ontbreken.** Daardoor is bijvoorbeeld niet goed te zien waar in de omgeving en bij welke woningen zich welke effecten voor doen. Ook is het moeilijk om te bepalen waarin de toekomstige situatie verschilt van de situatie van voor de brand.

De Commissie adviseert het MER na te lopen op onduidelijkheden en onjuistheden en deze waar nodig te verduidelijken en te corrigeren. De belangrijkste aanpassingen zouden ook opgenomen moeten worden in de samenvatting (zie hierna).

Samenvatting

De samenvatting is een belangrijk onderdeel van het MER, aangezien besluitvormers en insprekers vooral dit deel van het MER lezen. De samenvatting moet zelfstandig leesbaar en publieksvriendelijk zijn en een goede afspiegeling van het MER vormen.

De Commissie is van mening dat de samenvatting niet volledig aan deze voorwaarden voldoet. De samenvatting is ‘technisch’ geschreven, bevat veel jargon en geen verhelderende kaartjes of illustraties. Daardoor is bijvoorbeeld de locatie van het bedrijf niet uit de samenvatting af te leiden en is niet duidelijk hoe de beoogde nieuwe situatie afwijkt van de huidige situatie en de situatie van voor de brand. Uit de samenvatting wordt niet duidelijk welke alternatieven zijn onderzocht en waarom en met welke situatie de effecten van de alternatieven zijn vergeleken. De tabel suggereert dat het voornemen voornamelijk tot positieve milieueffecten leidt, maar dit is alleen het geval als dit wordt afgezet tegen de vergunde situatie. Zo worden op verschillende locaties nog wel geurnormen overschreden. Tenslotte geeft de samenvatting geen informatie over mogelijke maatregelen in verband met brandveiligheid en dierenwelzijn.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een aangepaste publieksvriendelijke samenvatting op te nemen met de ontbrekende informatie, inclusief verhelderende kaartjes en illustraties.

⁴ Het eerdere actieplan had vooral betrekking op voorlichting en bewustwording. Sindsdien is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van verschillende maatregelen. Gezien de omvang en complexiteit van het bedrijf (met verdiepingen) is het extra belangrijk om uit te gaan van de meest recente inzichten op dit gebied.

2.2 Geurhinder

2.2.1 Ventilatie van de stallen nog onvoldoende onderbouwd

In § 5.3 van het MER is een beschrijving van het toe te passen ventilatiesysteem gegeven. Voor een toelichting wordt verwezen naar bijlagen bij het MER. Voor de berekeningen van de emissies van geur, ammoniak en fijn stof is er van uitgegaan dat de uittreedsnelheid in de openingen van de luchtwassers 10 meter/seconde bedraagt. Uit de informatie in het MER en de bijlagen is echter niet navolgbaar op welke wijze deze relatief hoge snelheid gegarandeerd wordt. Daarbij zijn onder andere de afmetingen van de ventilatieopeningen, de weerstand van het ventilatiesysteem per compartiment en de capaciteit van de ventilatoren van belang. Dit is extra belangrijk vanwege de relatief complexe situatie die de uitvoering van twee verdiepingen en de beoogde compartimentering van de stallen met zich mee brengt.

Door het ontbreken van de onderbouwing kan niet worden vastgesteld of de nagestreefde hoge ventilatiesnelheid daadwerkelijk kan worden gehaald. Omdat deze hoge snelheid voornamelijk van belang is voor (de beperking van) de geurhinder, kan het gevolg hiervan zijn dat de geuremissies van het bedrijf zijn onderschat. De ventilatiesnelheden kunnen ook van belang zijn voor dierenwelzijn. Als bij warm weer onvoldoende kan worden geventileerd kan de temperatuur in de stallen oplopen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de werking van het ventilatiesysteem nader te beschrijven en te onderbouwen, door het toevoegen van situatie- en ontwerptekeningen en technische gegevens aangaande de weerstanden die ontstaan in het traject van de aanvoer van verse lucht tot het afvoeren van de ventilatielucht. Toon aan de hand van technische gegevens van de ventilatoren aan dat deze de genoemde weerstand kunnen overbruggen.

2.2.2 Onduidelijkheid over de toepassing van de '50/50 regeling'

Op pagina 104 van het MER wordt aangegeven dat aan de zogenaamde 50/50-regeling volgens artikel 3 lid 4 van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt voldaan.⁵ Voorwaarde van de 50/50-regeling is dat de veehouder een geurreducerende maatregel toepast, zodat de geurbelasting in de omgeving vermindert. Tabel 5.8 in het MER laat dit inderdaad zien, maar onduidelijk is van welke geurbeperkende maatregelen is uitgegaan om tot de berekende geurbelasting te komen.

Ook uit de bijlage bij het MER (bijlage 9) is niet duidelijk op welke manier geurbeperkende maatregelen in deze geurberekeningen zijn verwerkt. Daardoor zijn de resultaten van de berekeningen niet goed navolgbaar.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER aan te geven op welke wijze de geurbeperkende maatregelen zijn mee genomen in de geurberekeningen en daarmee te onderbouwen dat voldaan wordt aan de 50/50-regeling.

⁵ Dit artikel geeft aan dat onder bepaalde voorwaarden een wijziging in het dieraantal kan plaatsvinden in een overbelaste geursituatie. Op grond van het aantal vergunde dieren wordt het effect van de te treffen geurreducerende maatregel bepaald. Maximaal de helft van dit effect mag de veehouder gebruiken voor uitbreiding, de andere helft komt ten goede aan vermindering van de geurbelasting.

2.2.3 Onduidelijkheid over geurbeheersplan

In de nieuwe situatie neemt de geurbelasting af vergeleken met de vergunde situatie. Bij enkele woningen aan de Meentstraat vindt echter nog steeds een overschrijding van de wettelijke geurnormen plaats. Op p. 106/107 van het MER is aangegeven dat op basis van BBT 12 bij een overschrijding van geurnormen een geurbeheersplan moet worden opgesteld om geurhinder te voorkomen of reduceren. Toch wordt geconcludeerd dat dit niet direct noodzakelijk is, omdat er maar bij enkele woningen een overschrijding is en er ook geen historie van klachten uit de directe omgeving is. Vervolgens is wel aangegeven wat de waarde en de inhoud van een geurbeheersplan is. Onduidelijk blijft of een geurbeheersplan wordt opgesteld.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER duidelijkheid te geven over het opstellen van een geurbeheersplan en hierbij vooral de reactie en acties bij geurklachten en –hinder uit te werken.

2.3 Luchtkwaliteit

In het MER wordt geconcludeerd dat de luchtkwaliteit in de nieuwe situatie verbetert in vergelijking met de vergunde situatie. De PM_{10} emissie neemt gering af bij het voorkeursalternatief, maar dit heeft vrijwel geen effect op de luchtconcentraties in de omgeving. Voor $PM_{2,5}$ wordt gesteld dat deze emissie ook afneemt, maar de cijfers geven aan dat van een (zeer geringe) toename sprake is (p110 en p157) ten opzichte van de vergunde situatie. Op basis hiervan kan niet worden geconcludeerd dat de luchtkwaliteit in de omgeving zal verbeteren.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de conclusies over de effecten op de luchtkwaliteit te corrigeren.

2.4 Monitoring en evaluatie

In het MER is een beknopte paragraaf over evaluatie opgenomen, waaruit niet duidelijk blijkt op welke aspecten monitoring en evaluatie zal plaatsvinden. Gezien de complexiteit van het bedrijf (verdiepingen, compartimenten, in pandige luchtwassers, hoge ventilatiesnelheid) en de onzekerheden over de reductiepercentage van de luchtwassers adviseert de Commissie de monitoring vooral te richten op de werking en het rendement van de luchtwassers en het optreden van geur(klachten) in de omgeving.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

ir. Tilly Fast

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

dr. Kees Linse (voorzitter)

ing. Marc Pijnenburg

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Het verlenen van een Omgevingsvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D14, "intensieve veehouderij". Daarom is een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

Initiatiefnemer besluit

Sebava B.V..

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Omgevingsdienst regio Nijmegen, namens het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 11 september 2019 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3363](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

